LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA
VALSTYBINĖS MIŠKŲ TARNYBOS DIREKTORIUS

ĮSAKYMAS
DĖL VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ ŪRĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTŲ PATVIRTINIMO

2019 m. birželio 20 d. Nr. 167-19-V
Kaunas

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo", 20, 22-23 punktais:

1. T v i r t i n u :

1.1. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Biržų regioninio padalinio administruojamų valstybinės reikšmės miškų vidinės miškotvarkos projektą 2019-2028 metams;

1.2. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Panevėžio regioninio padalinio administruojamų valstybinės reikšmės miškų vidinės miškotvarkos projektą 2019-2028 metams;

1.3. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Joniškio dalies (nuo 2018-01-08 iki 2019-01-01 buvusio Pakruojo regioninio padalinio) regioninio padalinio administruojamų valstybinės reikšmės miškų vidinės miškotvarkos projektą 2019-2028 metams;

1.4. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų Rokiškio dalies (nuo 2018-01-08 iki 2019-01-01 buvusio Kupiškio regioninio padalinio) regioninio padalinio administruojamų valstybinės reikšmės miškų vidinės miškotvarkos projektą 2019-2028 metams.

2. N u r o d a u :

2.1. vidinės miškotvarkos projektų santraukas skelbti Valstybinės miškų tarnybos interneto svetainėje;

2.2. patvirtintus vidinės miškotvarkos projektus registruoti Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastre.

3. VĮ Valstybinių miškų urėdijos Biržų, Panevėžio, Joniškio dalies (nuo 2018-01-08 iki 2019-01-01 buvusio Pakruojo regioninio padalinio), Rokiškio dalies (nuo 2018-01-08 iki 2019-01-01 buvusio Kupiškio regioninio padalinio) regioninių padalinių vidinės miškotvarkos projektus (originalus) saugoti Valstybinės miškų tarnybos Miškų kadastro skyriaus archyve Pramonės pr. 11A, Kaunas.

Direktorius Albertas Kasperavičius

VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS BIRŽŲ REGIONINIO PADALINIO (BUV. BIRŽŲ MU)

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

S A N T R A U K A

Vienas svarbiausių VĮ Valstybinių miškų urėdijos tikslų yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais. Įmonė valstybinius miškus valdo patikėjimo teise, jais disponuoja įstatymų nustatyta tvarka.

Vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei, skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams Biržų regioniniame padalinyje vadovaujantis VĮ Valstybinių miškų urėdijos direktoriaus 2018-01-12 įsakymu Nr. ĮS-95 „Dėl vidinės miškotvarkos projektų parengimo“. Pagal šį projektą miškai bus tvarkomi, naudojami ir atkuriami ateinančius dešimt metų - nuo projekto patvirtinimo datos.

Projektavimas atliktas naudojant 2017 m. valstybinės miškų inventorizacijos duomenis, kurie apibūdina medynų taksacinius rodiklius (rūšinę sudėtį, amžių, aukštį, skalsumą, tūrį ir kt.), dirvožemio sąlygas, pomiškio ir trako kiekį, miškų sanitarinę būklę. Projekte taip pat įvertinta 2008-2017 metais vykdyta miško ūkinė veikla, patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai objektai bei remiantis visais surinktais duomenimis suprojektuotos ūkinės priemonės artimiausiam dešimtmečiui.

Miškų inventorizacija atlikta vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V „Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“, sklypiniu metodu, naudojant aerofotografavimo medžiagą – 2009; 2012 m. spalvotus ortofotografinius žemėlapius ir 2016 m. spalvotas spektrozonines aerofotonuotraukas. Lauko darbų metu nustatyta:

- medynų taksaciniai rodikliai (rūšinė sudėtis, amžius, aukštis, skalsumas, tūris ir kt.);
- augaviečių tipai (dirvožemio sąlygos);
- pomiškio ir trako kiekis;
- miškų sanitarinė būklė.

Atliktas vykdytos miško ūkinės veiklos įvertinimas (pagrindinių neplynų kirtimų, ugdymo kirtimų, miško želdinių) ir suprojektuotos ūkinės priemonės kitam vykmečiui. Taip pat patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai įrenginiai.

Svarbiausi VĮ Valstybinių miškų urėdijos tikslai yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais, visuomenės informavimas apie Biržų regioninio padalinio miškus, jų būklę ir tvarkymą, miškų naudojimo rekreacinėms reikmėms intensyvinimas, racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas, miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas, miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas, biologinės įvairovės išsaugojimas ir gausinimas bei miškų sanitarinės ir priešgaisrinės apsaugos gerinimas, ūkininkavimas saugomų teritorijų miškuose pagal šių teritorijų tikslus bei uždavinius, visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas regiono ir šalies lygiu.

Siekiant šių tikslų įgyvendinimo, miškotvarkos darbų ir projekto rengimo metu sprendžiami tokie pagrindiniai uždaviniai ir naudojamos tokios priemonės:

- miškų išteklių inventorizavimas regioninio padalinio teritorijoje sklypiniu metodu, kiekybinių bei kokybinių miškų našumo, ūkinės bei gamtinės būklės rodiklių nustatymas;
- saugomų teritorijų ir gamtos bei kultūros vertybių inventorizavimas regioninio padalinio teritorijoje ir priemonių jų apsaugai numatymas;
- miškų ūkio veiklos per praėjusį vykmetį analizė bei įvertinimas;
- miškotvarkos projekto, pagal kurį organizuojamas VĮ miškų ūkis ir atliekami visi miškų naudojimo, atkūrimo bei miško žemių tvarkymo darbai artimiausią dešimtmetį, parengimas.

Biržų regioninio padalinio teritorijoje inventorizuotas bendras visų nuosavybės ir valdymo formų miškų plotas yra 60,7 tūkst. ha, iš jo 60,1 tūkst. ha yra miško žemė. Teritorijos miškingumas – 22,4 %. VĮ Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomas plotas Biržų regioniniame padalinyje yra 31402,9 ha, iš jo miško žemė sudaro 31099,5 ha (toliau – Biržų regioninio padalinio administruojami miškai), tai yra 52 % nuo bendro miškų ploto.

BIRŽŲ REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ RODIKLIAI

Biržų regioninio padalinio administruojami miškai (31402,9 ha) suskirstyti į devynias girininkijas: Latvelių, Tamošiūnų, Spalviškių, Būginių, Biržų, Vabalninko, Pasvalio, Joniškėlio ir Kriklinių. Vidutinis girininkijos plotas yra 3,48 tūkst. ha. Miškai suskirstyti į 938 kvartalus, o kvartalai – į 16049 taksacinių sklypų. Vidutinis kvartalo plotas – 33,5 ha, taksacinio sklypo plotas – 2,0 ha.

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti miškų grupėms: I grupės (rezervatinių) miškų nėra, II grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreaciniai miškai) sudaro 3,9 proc. (1231,2 ha), III grupės (apsauginiai miškai) – 5,1 proc. (1614,3 ha) ir IV grupės (ūkiniai miškai) – 91,0 proc. (28557,4 ha) ploto.

Mišku apaugusi žemė (medynai) sudaro 28661,2 ha, iš jų 19,4 % medynų yra kultūrinės kilmės (įveisti sodinant). Neapaugusių mišku plotų yra 826,4 ha (2,6 % miško žemės ploto), iš jų 755,6 ha kirtavietės, 29,6 ha – miško aikštės, 13,0 ha – žemė skirta miškui įveisti ir 28,2 ha – žuvę medynai. Ne miško žemės yra 303,4 ha (1,0 % bendro ploto), iš jų grioviai, kanalai – 200,7 ha, trasos (platesnės nei 10 m.) – 52 ha, pelkės – 25,5 ha ir kt.

Bendras medynų tūris yra 6,1 mln. m^3. Vidutinis medynų tūris hektare – 214 m^3, brandžių medynų – 314 m^3, vidutinis einamasis tūrio prieaugis sudaro 7,51 m^3/ha. Vidutinis medynų skalsumas yra 0,74, vidutinis visų medynų amžius – 46 metai.

Pagal vyraujančią medžių rūšį medynuose vyrauja beržynai, kurie sudaro 36,3 % visų medynų ploto. Nemažą dalį medynų sudaro eglynai – 26,8 %, iš kietųjų lapuočių ąžuolynams tenka 3,1 % ir uosynams – 0,6 %. Minkštųjų lapuočių medynai sudaro 60,4 %, didžiąją dalį jų sudaro beržynai - 36,3 %, juodalksnynai - 9,9 % ir drebulynai - 9,4 %.

Medynai pagal brandumo grupes III ir IV grupių miškuose pasiskirsto taip: jaunuolynai sudaro 38 proc., pusamžiai – 26 proc., bręstantys – 12 proc. ir brandūs – 24 proc. ploto.

Vyrauja laikinai užmirkusios (70 proc.), derlingos augavietės. Užmirkusios ir pelkinės augavietės sudaro 24,9 proc., iš jų nusausintos apie 14,8 proc. ploto.

Biržų regioninio padalinio veiklos teritorijoje įsikūręs Biržų regioninis parkas, yra 12 valstybinių ir 5 savivaldybių draustiniai, taip pat Biržų girios biosferos poligonas. Padalinio teritorijoje yra biologinę įvairovę saugančios „Natura 2000“ teritorijos – dvi paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) ir keturiolika vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (BAST).

Biržų regioninio padalinio prižiūrimuose miškuose saugomos teritorijos užima 17131,3 ha arba 54,6 % miškų ploto. „Natura 2000“ teritorijose prižiūrimų miškų nevertinant šių teritorijų persidengimo – 32,8 tūkst. ha.

MIŠKO ŪKINĖS VEIKOS 2008–2017 METAIS ANALIZĖ

Miškotvarkos projekte pateikta 2008 m. miškotvarkos suprojektuotų ūkinių priemonių apimtis 2008 – 2017 metams, jų įvykdymo analizė ir įvertinimas. Analizuojant ūkinę veiklą panaudoti ir 1995 m. miškotvarkos duomenys. Valstybinių miškų plotas kito. Todėl ilgesnio laikotarpio analizei naudotas sąlyginis dydis, daugiau dėmesio skiriant paskutiniojo vykmečio (2008–2017 m.) duomenų analizei, ją atliekant 31099 ha miško žemės plote. Išvados suformuluotos atlikus administruojamų miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

Miško plotų kaita. 2017 m. sklypinės miškų inventorizacijos duomenimis, inventorizuotas plotas yra 31402,9 ha. Kadastriniais matavimais patikslinus miško ribas, regioniniame padalinyje tvarkomų miškų plotas per 2008 – 2017 m. laikotarpį padidėjo 599 ha.

Miškų rūšinės sudėties kaita. Medžių rūšių kaita vertintina teigiamai, su pastebima spygliuočių (eglynų) dalies (8,6 proc.) ir ąžuolynų (20 proc.) ploto didėjimo tendencija. Eglynų, ąžuolynų plotas padidėjo, kadangi jais buvo atkuriamos plynumos ir žemė skirta miškui įveisti. Minkštųjų lapuočių medynų plotas sumažėjo, po pagrindinio naudojimo kirtimų atkuriant juos spygliuočiais, kietaisiais lapuočiais ar po ugdymo kirtimų keičiantis vyraujančiai medžių rūšiai. Tinkama linkme vyksta baltalksnynų ploto kitimas. Nuosekliai ir kryptingai miškininkaujant 16 proc. (215 ha) sumažėjo pastarųjų plotas.

Miško kirtimų analizė. Iš 1 ha mišku apaugusio ploto suprojektuota iškirsti likvidinio tūrio: 2008 m. – 4,1 m³ (2018 m. – 4,45 m³ projektuojama). Kertant daug mažiau prieaugio, vyko tolydus medienos tūrio kaupimas, kasmet sukaupiant po 3,0 m^3/ha. Per vykmetį miškuose sukaupta 851,5 tūkst. m³ daugiau medienos, lyginant su 2007 m. duomenimis.

Medynų struktūra. III ir IV miškų grupėse jaunuolynai sudaro 38 proc., bręstantys medynai – 12 proc., pusamžiai – 26 proc. ir brandūs medynai – 24 proc.. III–IV grupių miškuose yra susikaupę per 995 ha (4 proc.) perbrendusių medynų, arba 17 proc. brandžių medynų ploto, daugiausiai minkštųjų lapuočių (drebulynų – apie 33 proc., beržynų – apie 28 proc., juodalksnynų – per 7 proc., kurių tolimesnis laikymas, dėl medienos kokybės blogėjimo, medynų tvarumo mažėjimo, tūrio prieaugio nuostolių ir kt., yra ne tik netikslingas, bet ir nuostolingas.

Medynų tūrio kaita. Inventorizacijos metu nustatytas didesnis medynų tūris, lyginant su praėjusios inventorizacijos duomenimis. Bendras medynų tūris didesnis 30 m³/ha. Brandžių medynų tūris didesnis 29 m³/ha. Vidutinis medynų tūris padidėjo dėl medienos prieaugio, savalaikių kirtimų kas sąlygoja didesnį medienos prieaugį ir inventorizacijos metu skiriant didelį dėmesį taksacinių rodiklių nustatymui.

Miško atkūrimas. Per vykmetį (2008-2017) plynai iškirsta 3781,3 ha medynų. Želdinta 33,8 proc. kirtaviečių, savaime atžėlė 46,6 proc., dar neatkurtos kirtavietės sudaro 19,6 proc. ploto. Neapaugusiame plote atkurta ir įveista 1650,1 ha želdinių. Pagerėjus želdinimo ir želdinių priežiūros darbų kokybei, pagerėjo vykmečio želdinių būklė: geri želdiniai sudaro daugiau kaip 73,7 proc., patenkinami –25,4 proc., blogi – 0,9 proc. ir žuvusių želdinių nėra. Paliktose atželti kirtavietėse vyrauja žėlimas beržais – apie 62 proc., juodalksniais – 19 proc., spygliuočiais – apie 4 proc.. Atžėlę jaunuolynai yra mišrūs, ugdymo kirtimais formuojami tikslinių medžių rūšių medynai. Pažymėtina, kad mažėja jaunų pušynų plotai, buvusių brandžių pušynų plotuose atsikuria eglynai ir minkštųjų lapuočių medynai. Atžėlę jaunuolynai yra mišrūs, ugdymo kirtimais formuojami tikslinių medžių rūšių medynai.